

Udgivet 01.10.2024

Havre er velegnet til foderrationer til økologiske malkekøer

Havre kan indgå på lige fod med andre kornarter i rationer til højtydende malkekøer. Afskalning af havren øger energiværdien og kan gøre havre endnu mere attraktiv i den økologiske ration.

Af Irene Fisker

Dyrkning af havre passer godt ind i økologiske sædskifter og mange danske økologiske besætninger fodrer allerede med havre. Havre bidrager med fedt, energi og protein. Til sammenligning fodrer konventionelle besætninger stort set ikke med havre, men foretrækker byg og hvede.

Havre på højde med øvrige kornarter mht. foderoptagelse og mælkeydelse

Indholdet af tungt fordøjelige kulhydrater i skaldelene er højere i havre, end i andre kornarter, og derfor indeholder havre mindre energi pr. kg tørstof end de øvrige kornarter. Til gengæld indeholder havre flere fedtsyrer. Stivelsen i havre er hurtigt nedbrydelig i vommen sammenlignet med byg og rug, mens stivelsen i hvede er endnu hurtigere nedbrudt. Derfor skal høje mængder havre vurderes i forhold til vombelastning og risiko for sur vom.

Foderoptagelsen og mælkeydelsen er fuldt på højde med andre kornarter, når der fodres med havre i forsøg. Det gælder også, når havre fodres i store mængder – f.eks. 8 kg tørstof. I nogle tilfælde var fedtprocenten lavere med havre, men inden for danske normer er der ingen begrænsninger i fodring med havre. I de økologiske besætninger anvendes typisk 1-3 kg havre pr. ko pr. dag.

Køer kan godt lide havre

Smagbarheden af havre er høj for kvæg, og blandinger med havre kan f.eks. øge trafikken i systemer med malkerobotter.

Havre er en god fedtkilde til kvæg

Almindelige havresorter indeholder 5-6% råfedt, mens de øvrige kornsorter ligger på 2-3%. Ombytning af 3 kg byg med 3 kg havre vil øge indholdet af fedtsyrer i rationen med ca. 4 g pr. kg tørstof. Desuden er indholdet af umættede fedtsyrer højt i havre. Fodring med havre kan derfor øge mælkenes indhold af umættede fedtsyrer – og det er et plus i forhold til den humane ernæring.

Der findes forædlede havresorter med ekstra højt fedtindhold. Sorterne Fatima og Energi indeholdt henholdsvis 10,8 og 8,5% råfedt i Landsforsøgene 2016, men havde et relativt lavt udbytte pr. hektar. De ekstra fedtrige sorter anvendes primært til human brug, f.eks. havredrik.

Afskallet havre er en 'energibombe'

Skallerne sænker energikoncentrationen i havre. Ved at dyrke nøgen havre eller ved at afskalle havren fås et foder, som minder mere om byg, dog med et højere fedtindhold (tabel 1). Det bliver derfor muligt at øge energioptagelsen med en mindre mængde foder.

Tabel 1. Forventet energi- og næringsstofindhold (g/kg ts) i havre (sorten Dominik) ved forskellige afskalningsgrader, samt i nøgen havre, sammenlignet med byg.

	Byg	Havre	Delvist afskallet havre (13% afskallet)	Helt afskallet Havre (23% afskallet)	Nøgen havre
Protein	106	109	126	141	123
Fedtsyrer	28	67	79	89	76
NDF	180	340	255	182	123

Havre skal vales for at sikre fuld udnyttelse

Havre skal vales eller formales for at sikre fuld udnyttelse og undgå stivelse i gødningen. En undtagelse er opfodring til småkalve, hvor der er gode resultater ved fodring med hel havre i kalvestarter-blandinger.

Dyk ned i flere detaljer

En litteraturgennemgang fra 2015 satte fokus på fodring med havre. Se litteraturgennemgangen her:

[Stort potentiale i havre som tilskudsfoder til økologiske malkekøer \(pdf-fil, 7 sider\)](#)

[\(/media/ut5bjs7a/litteraturreview-om-havre.pdf\)](/media/ut5bjs7a/litteraturreview-om-havre.pdf)

For mere information

Irene Fisker

Specialkonsulent

Mælkeproduktion, fodring

+45 23 31 41 94

iref@icoel.dk